

Nr 19

Utlåtande i anledning av väckt motion om befrielse från dansundervisning i skolorna.

I en inom andra kammaren väckt, till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion, II: 236, har herr *Gansmoe m. fl.* hemställt, att riksdagen hos Kungl. Maj:t ville göra framställning om att skolöverstyrelsen utfärdar direktiv i syfte att de barn vilkas föräldrar så önskar befrias från att närvara vid dansundervisning.

I motionen framhålles, att det i våra skolor under senare år blivit allt vanligare med undervisning i dans under lektionsämnet "lek, gymnastik och idrott".

För ett antal föräldrar och barn har dansundervisningen vållat bekymmer, anser motionärerna, därför att stora grupper av vårt folk av religiösa och andra skäl är bestämt emot undervisning i dans. Barnen tvingas härigenom till ett ställningstagande, för vilket de ibland inte är mogna, och genom den mellanställning de på detta sätt får mellan föräldrar och lärare vet de inte vilka de skall lyda i skolan när det gäller nämnda och liknande frågor.

Motionärerna finner det önskvärt att elever, vilkas målsmän önskar att de icke deltagar i dylik undervisning, finge avsluta sin gymnastiklektion när dansundervisningen börjar och i stället beredas annan sysselsättning som inte sårar barnens eller föräldrarnas samvete.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från skolöverstyrelsen och gymnastiska centralinstitutet, varjämte Målsmännens riksförbund, Frikyrkliga samlingskommittén, skoldirektionen i Stockholm och svenska kyrkans diakonistyrelse beretts tillfälle att inkomma med yttrande. Skoldirektionen i Stockholm har avstått ifrån att yttra sig.

Skolöverstyrelsen anför, att i den mån dansbetonade inslag ingår i gymnastikundervisningen det är regel att de elever, som av samvetsskäl inte önskar deltaga, befrias och också att de, om de så önskar, får lämna gymnastiksalen och eventuellt under tiden ägna sig åt andra former av gymnastik eller idrott. Några motsättningar på grund av dansinslag under gymnastiklektionerna har inte inrapporterats till överstyrelsen, och enligt de uppgifter, som inhämtats bl. a. vid inspektionsbesök, har på de flesta håll förståelsen för och uppskattningen av detta inslag speciellt i den kvinnliga gymnastiken ökat.

Vidare finner skolöverstyrelsen det angeläget, att deltagandet i de dans-

Bihang till riksdagens protokoll 1959. 11 saml. Nr 19

inslag, som förekommer i gymnastikundervisningen, sker helt frivilligt och att de elever, som av samvetsskäl önskar befrielse, inte i någon form utsettes för tvång. Denna synpunkt kommer att understrykas både i de allmänna anvisningar för undervisning och fostran, som för närvarande är under utarbetande, och i de speciella metodiska anvisningarna för ämnet gymnastik med lek och idrott.

Gymnastiska centralinstitutet anser att elever, vilkas målsmän icke önskar att barnen deltar i dansundervisningen och därom gör framställning, bör befrias från denna undervisning och om möjligt i stället beredas annan sysselsättning.

Enligt *Målsmännens riksförbunds* förmenande är denna fråga ej av sådan art att den för sin lösning kräver särskilda direktiv från skolöverstyrelsen. Förbundet förordar att problemet löses från fall till fall genom lämpliga åtgärder av resp. lokala skolmyndigheter. Ej heller är någon aktion från riksdagens sida påkallad.

Frikyrkliga samarbetskommittén anför bl. a. att den uppskattar att lek, gymnastik och idrott i skolmässiga former förekommer för samtliga elever i skilda skolformer och tror att det är av värde att gymnastikundervisningen också har inslag av rytmiska övningar av skilda slag. Att den dansundervisning som i överensstämmelse med undervisningsplanerna ingår i gymnastikundervisningen medför vissa problem är emellertid enligt samarbetskommitténs uppfattning ostridigt. För många medborgare ter sig ett accepterande av varje form av dans oförenligt med en grundläggande religiös åskådning. Det kommersiella nöjeslivets utformning och karaktären hos många av de tillställningar där dans förekommer kan inte fränkännas en avgörande betydelse för intensiteten i den reaktion mot skolans dansundervisning som på sina håll gjort sig gällande. Det är enligt samarbetskommitténs uppfattning olämpligt att elever tvingas delta i undervisningen i ett ämne, inför vilket föräldrarna har starka samvetsbetänkligheter.

Dessutom anser samarbetskommittén att det knappast torde finnas fog för påståendet att de elever varom här är fråga tvingas att *deltaga* i dansundervisningen. Men genom att denna undervisning av praktiska skäl utgör endast en del av en lektionstimme, vari ingår även andra moment av undervisning, stöter det på praktiska svårigheter att inte ge befrielsen från dansundervisningen sådana former, att de elever som icke deltagar i denna undervisning kommer i en besvärlig situation och känner sig utpekade. Gymnastikämnets obligatoriska karaktär, som självfallet inte ifrågasättes i detta sammanhang, gör enligt samarbetskommitténs uppfattning en lösning av problemet i överensstämmelse med motionärernas förslag mindre lämplig, då detta förutsätter, att de elever som på grund av föräldrarnas önskan icke skall delta i dansundervisningen skall kunna avvika från

lektionen när denna undervisning tar sin början. Kommittén vill för sin del ifrågasätta lämpligheten av att över huvud taget som del av ett obligatoriskt undervisningsämne i den allmänna skolan ha en aktivitetsform, varom så delade meningar råder som i fråga om dansundervisning. Önskar man gå de samvetsbetänkligheter det här gäller till mötes utan att ställa ifrågavarande elever i en besvärlig särställning, synes den bästa utvägen vara att stryka dansundervisningen som obligatoriskt inslag i gymnastikundervisningen. Då det inom undervisningsplanens ram ändå finns utrymme för rytmiska övningar i form av bollspel och sånglekar och då dansundervisningen är av relativt ringa omfattning, skulle det enligt samarbetskommitténs uppfattning med hänsyn till ovan antydda konflikthanledningar vara väl motiverat att företaga en översyn av anvisningarna för ämnet gymnastik med lek och idrott i syfte att ersätta dansundervisningen med andra former av undervisning i estetiskt tilltalande gymnastiska övningar beträffande vilka inga på samvetsbetänkligheter grundade delade uppfattningar behöver finnas.

I andra hand och för den händelse dansundervisning alltfört skall ingå i gymnastikundervisningen synes det motiverat att pröva möjligheten att inom gymnastikämnets ram erbjuda de elever, vilkas föräldrar önskar att de ej skall delta i dansundervisningen, sysselsättning med andra gymnastiska övningar än dans, i synnerhet som en sådan anordning, som mycket enkelt torde kunna genomföras, på ett i stort sett tillfredsställande sätt skulle eliminera de problem som dansundervisningen visat sig aktualisera.

Svenska kyrkans diakonistyrelse erinrar bl. a. om ett uttalande av ungdomsvårdskommittén att, då en verklig dansundervisning i skolan säkerligen skulle stöta på starkt motstånd från föräldra- och lärarhåll, kommittén icke ville föreslå ett obligatoriskt inlemmande av sådan undervisning i de allmänna skolorna.

Att barnen skulle tvingas till ett ställningstagande synes icke kunna undvikas försåvitt inte dansundervisningen över huvud taget slopades. Problemen med ungdomens nöjesliv anser styrelsen inte försvåras av dansundervisning i skolorna.

Då styrelsen anser det primära ansvaret för avgörandet i fråga om barnens deltagande i dansundervisning ligga hos föräldrarna, biträder styrelsen motionärernas önskan om direktiv från skolöverstyrelsen i denna riktning.

Utskottet

Skolöverstyrelsen har i sitt yttrande över motionen anfört bl. a. att det är regel, att elever som av samvetsskäl inte önskar delta i dansbetonade inslag i gymnastikundervisningen befrias därifrån och, om de så önskar,

får lämna gymnastiksalen och eventuellt under tiden ägna sig åt andra former av gymnastik eller idrott.

Hur här antydda anordningar verkar i de enskilda fallen är givetvis i hög grad beroende på lärarens sätt att handha frågan. De av motionärerna framförda synpunkterna beaktas emellertid av skolöverstyrelsen vid det nu pågående utarbetandet av allmänna anvisningar för undervisning och fostran och speciella metodiska anvisningar för ämnet gymnastik med lek och idrott. Det synes sålunda icke påkallat med något riksdagens initiativ i frågan, varför utskottet får hemställa,

att motion II: 236 må anses besvarad genom vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 7 april 1959

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Wolgast, Nyström, Strandler*, Johan Persson*, Gustaf Henry Hansson, Nestrup, Sörlin, Jacobsson*, Jonasson, Lars Larsson*, Tage Johansson och fröken Mattson*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Königson, Ekström i Björkvik, Björkänge, Jacobsson i Sala, Nelander, Svensson i Kungälv*, fru Thunvall, herrar Börjesson, Haglund och Setterberg i Vilske-Kleva.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
